q multotiens apparente aliquo nõ tũ iubente intellectu: mouet cor: ⁊ pudẽda: ⁊ hꝰ cãm assignat: qꝛ necesse ē alterari alteratõe naturali aialia, alteratis aũt partibꝰ: ꝗ qdem augeri: ꝗ aũt decremẽtum pati: vt iam moueat ⁊ pmutet natꝰ hri pmutationibus inuice. Cause aũt motuũ aialis calidi tas ⁊ frigiditas q̃ de foris ⁊ intꝰ existes naturales ⁊ ꝑter rõem vtiqꝫ facti motꝰ dictaꝫ ptium. i. cor dis ⁊ pudẽdi alteratõe incidẽte fiũt. Intellectꝰ. n. ⁊ phanthasia passionẽ afferunt vt ꝛcupiscẽtie ire ⁊ hmõi ex quibꝰ cor calescit vl infrigidat: ⁊ ꝗ de motu cordis dicta sufficiant.

¶ Explicit opusculũ. 35. beati Tho. aquinatis ꝗ motu cordis.

¶ Incipit opusculũ. 36. eiusdem de instantibus. Quid sit tps ⁊ qualr tps in istis inferioribꝰ pticipatur ⁊ q̃ sit anglor ⁊ eoꝝ opationũ mẽsura. C. I.

Q uoniam oẽm durationem ꝛcomitat instãs: iõ ad naturam duratiõis aperiẽdam: de natura instãtis oꝝ aliqd dicẽ. Hoꝝ. n. alterius noticia ad alterꝰ cognitionẽ valet: ⁊ ga cõposita sunt nobis notiora simplicibꝰ ⁊ diuisibilia indiuisibilibꝰ: iõ a tpis noticia incipiẽdum est vt pipm ad instantis cognitionẽ: ⁊ inde ad diuersarum durationũ noticiã facilius possit pueniri. Sciendũ est ꝗ pmo q tps dr. 4. phy. numerꝰ motus. Iz enĩ nihil sentiamus p aliquã sensuꝫ exteriorem nisi aliquo motu facto circa corꝑ: tũ sola cogitationũ successione põt aia pus ⁊ posterius pcipere in ipa successiõe: ⁊ ita necessario in successione apꝛehẽdit aia duo vl tria vl plura: ⁊ iste nũerus apꝛehẽsus in successione est tps. Sz ꝗ dubitationẽ hz. Cum. n. tps sequat motũ pmi mobil vt eius ppa mẽsura: actio aũt aie pmo mobili ñ subiaceat cũ nõ pficiat organo corpali. sola. n. corpora pmo corpori: ⁊ eius motui subiacẽt: vl pm actionẽ aie tps nõ posse pcipi: nisi aliqua trãsmutatio circa corpus ꝛtingat. Ad hꝰ ꝗ euidentiã ꝛsiderandũ est q̃ est vnꝰ pmus motꝰ q est cã oĩs motus secundi. ⁊ iõ quecũqꝫ trãsmutatões sunt circa ista corpa inferiora: fiũt ab illa pma trãsmutatõe In actõibus aũt aie hz nõ sit trãsmutatio ex pte ipius aie tñ trãsmutatio ex pte phantasmatũ: p quoꝝ nãm in cogitatiõibus aie ē ꝛtinuũ ⁊ tps: sicut dr in. 3. li. de aia. ⁊ iõ aia in suis cogitatõibus pcipit successionẽ ꝛtinuã: ⁊ apꝛehẽdit pus ⁊ posteriꝰ in ea. ⁊ in ꝗ ꝛsistit rõ tpis. Tps. n. est nũerus poris ⁊ posterioris in motu: ⁊ ab vnitate pmi motꝰ hz tẽpus vnitatem. Comparat. n. tps ad pmũ motũ nõ solũ vt mẽsura ad mẽsuratũ sz etiã vt accidẽs ad sbm. Impossibile ē aũt in vno subiecto ē plã acciddẽtia eiusdẽ spẽi sicut in vna pte supficiei non pnt sil esse due albedines. Motus aũt pmꝰ ē vnꝰ ⁊ vnifoꝛmis vñ tps oꝝ esse vnum. Ad alias aũt trãsmutationes paratꝰ tps solũ vt mẽsura. vnũ enim põt ē mẽsura plũm vt vna virga plium pãnoꝝ. ⁊ iõ tps nõ multiplicat ad multiplicationem inferioꝝ trãsmutationũ: sz manet vnũ ipsis multiplicatis. Ex qbus pz q in sbijs separat q̃ non intelligũt cũ ꝛtinuo ⁊ phãtasmate nõ est tps in cuius diffinitõe cadit motus q est sbm tpis: a quo tẽpus hz q sit ꝛtinuũ. In diffinitõe. n. tpis ponitur nũerus vt formale ⁊ vt genꝰ ⁊ motus ponit oblique vt eius sbm ⁊ loco dẽie. semp. n. cũ accidẽtia in abstracto diffiniunt ponit sbm loco dẽie sicut simitas dr nasi curuitas. Scõo nãqꝫ loco dz semper dẽia in diffinitõe poni. Et idẽ est q tps nõ est absolute nũerus: sicut duo vl tria: sz est nũerꝰ applicatus rebus sicut due vlne pãni ⁊ hmõi. In sbstantijs aũt separatis nõ est sbm tpis sic dicti. Unõ mẽsura actiõis in eis nõ hz aliquã ꝛtinuationem a mã: nec ab aliquo exterioꝝ: sz qꝛ nõ pt ab eis apꝛehẽdi sil: nisi vnũ oꝝ q in apꝛehẽsione pluriꝫ cadat successio poris ⁊ posterioris. sz totũ ꝗ est discretũ ⁊ nõ ꝛtinuũ. ⁊ tps est in actõibus earꝫ silitudinem eius qõ est formale in eo: nõ aũt pm eius mãle a quo hz esse ꝛtinuũ. iõ tps quo mẽsurat successio in actõibus anglorum ē ex indiuisibilibus: sicut numerꝰ ꝛponit ex vnitatibꝰ q̃ sunt indiuisibilia q̃dam. Illa aũt indiuisibilia nõ ptinẽt ad genꝰ quãtitat sicut vnitates ptinẽt: ⁊ ꝗ de facili cognoscitur si nã nostri tpis ꝛsidereẽ. Sciendũ est ꝗ q cum rõ mẽsure pmo inueniat in ẽtitate discreta ⁊ per eiꝰ nãm in ꝛtinua: nihil poterit hẽe rõnẽ mẽsure in ẽtitate ꝛtinua nisi ex adiunctiõe ẽtitatis discrete: ⁊ iõ tps qõ est mensura motꝰ a quo hz cõtinuatẽ sicut a subiecto formalr ē numerꝰ: ⁊ p ꝗ est mẽsura: ẽtis eē hẽat p modũ sicut accidẽs a suo subiecto. Si q̃ tps nñ ꝛsidereẽ formalr ē numerus sine etiã ẽtitat discreta: sz rõne sui sbiecti est ẽtitas ꝛtinua: vñ tps nõ est nũerus absolutus sz applicatꝰ rebus. Quãtitas aũt discreta hz originem a ẽtitate ꝛtinua: vt dr. 3. phy. ꝑpter diuisionẽ. n. ꝛtinui est additio in numero. Hec forent due vnitates faciẽtes numer aliquaꝫ rer. nisi ille res eẽnt diuise abinuicẽ in se tñ retinẽtes vnitatem. Diuisio aũt rer singularũ eiusdẽ spẽi: ē p mãm nõ p formã: cũ spẽs sequat formã. Species aũt vna ē. In anglis aũt mã nõ est: ⁊ iõ sbe separate a pbis vocant: ex quo pz q mẽsura actionũ in angelis cũ insit eis vt in sbo nõ ptinet ad ẽtitatem discretã. Diuisio. n. ⁊ numerositas q̃ est in eis est solutio formalis ⁊ nullo mõ mãlis: cũ tot sint ĩ eis spẽs quot indiuidua: ⁊ iõ multitudo q̃ est in eis ē de trãscendẽtibus. Certũ est. n. q vnũ ⁊ mlta diuidunt ens: ⁊ pz q illud vnũ ⁊ multa nõ sunt ĩ aliquo genere determinato: puta in ẽtitate: cũ vnitas talis ⁊ mltitudo possit repiri vbi nulla ē quã-

titas vt in angelis. Tempus autez qõ mensurat eoꝝ actiões nõ est ꝓtinuũ nec numerus q est q̃titas discreta: cum ista oriat a ꝓtinua: sed ē numerus q est multitudo que ē de transcēdētibus: ⁊ ex talibus indiuisibilibus cõponi hz. ⁊ ideo nõ oz inter duas eius actiones que pficiunt in diuersis indiuisibilibus illius tpis: aliquod mediũ cadere. Possunt.n. due actiones ĩmediate sibi succedere sicut ⁊ due vnitates. Solum.n. inter duo ĩdiuisibilia tpis nostri qõ ex talibus componi nõ pt cum sit ꝓtinuũ: cadit mediũ. Sed si ex eis ꝓponeretur tps nostrũ: nil caderet medium: qꝛ ptes rei ĩmediate coirent. ⁊ ideo instãtia in tpe nostro nõ sunt partes: cũ sibi inuicē ĩmediate succedere nõ possint. ¶ Ex dictis g̃ manifestũ est nõ eē transitũ cum angelus aliqd morose intelligit: sicut qñ ĩtelligit duo successiue. Apud nos aũt successio q̃daz est qñ intelligim⁹ vnũ ꝓtinue: sicut qñ ĩtelligim⁹ plura successiue. Et huius rõ dicta est: qꝛ tp̃us qõ mensurat actiones nr̃as nõ est in eis sicut in sbo: sed ē mẽsura earum tm̃. In motu vo p̃mo est sicut in subiecto: ⁊ ab illo hz transitum p nãm qua sbm eius est cũ eēntia motus: sicut in quodã transitu. Et iõ qñ intelligimus aliquod ĩdiuisibile puta a oz q ipm solum sil' intelligamus cũ nõ habeat gd ꝑius ⁊ quid posterius intelligat. Est.n. indiuisibile si morose intelligat ⁊ quiescat intellectus illud intelligendo ⁊ aliud nõ transeundo: mẽsura actionis nostre nullũ transitũ hẽbit cum ipa sit tota sil' Natura.n. mẽsure intrinsece est nihil accipere a mensurato. Tempus aũt ē mẽsura extrinseca oĩum ꝑterq̃ ipius tm̃ in quo est sicut in subiecto: ⁊ idem ē motus p̃mus. Erit g̃ transitus qñ intelligimus aliqõ indiuisibile non a parte actõis nr̃e causat⁹ in ipo tpe cum in eo nihil cãetur: nisi a sbiecto ppo: ſz a parte ipius tpis applicati actiõib⁹ nostris tanq̃ mẽsura mẽsurato ⁊ nõ tãq̃ accidẽs subiecto. Cum aũt anglus aliquod vnũ intelligit morose nullus trãsitus ē ſz est vna particula ipi⁹ tpis indiuisibilis quo mẽsurat actio ei⁹ quecũq̃ mora fuerit in illud intelligẽdo. Non.n. aliqd cõtinuum vnũ vnforme ē transitũ hñs: cuius tp̃s illud sit mẽsura ⁊ accidens vt apud nos. Et ideo particule illius tpis nõ hñt trãsitum: nec a pte intelligibiliũ sibi succidentiũ cũ vnum aliqd indiuisibile itelligat: nec a pte alic⁹ sbi c' exñtia ē ĩ ꝓtinuo motu ⁊ trãsitu. Hoc aũt ymagiationē nr̃az trãscẽdit: qꝛ ymagiatõ nr̃a ñ trãscẽdit ꝓtinuum ⁊ tp̃s Una g̃ particula indiuisibilis illi⁹ tpis manẽ põt cũ multo tpe nostro: cui⁹ tm̃ partes illi pticule cõmanere nõ pñt: nec tm̃ ꝑpter hē in illa pticula successio vl' ꝓtinuatio aliqua: cum tp̃s illud nõ sit accidens alicui⁹ in successione ⁊ ꝓtinuate exñtis: vt dcm̃ est. Manifestũ ē g̃ q̃ vliter oē tp̃s ꝓsistit cẽntaliter in quadẽ morosa successione. Accidit aũt ei q̃ illa successio sit ꝓtinua vl' discreta rõne eorũ qbus applicat. Discreto.n. illa q̃ ē tpis in ãgel' ñ ē eis vt nũer⁹ quo nũerat: h.n. est absolutũ a tpe: ſz hz eã ab actõibus que sibi succedũt sine medio.

¶ Qualr in toto tpe est instans idem re differẽs in rõne.

CA. II.

Nunc vo de ipis instãtib⁹ supest agẽ. Sciẽdum est g̃ q̃ sic punctus se hz ad lineã: ita se hz nunc ad tp̃s. Geometre aũt ymaginantur punctũ p motum suũ causare lineã. Quorum rõ est: qꝛ linea nõ hz nisi vnã dimẽsionẽ. vñ indiuisibilis ē ꝑm latũ ⁊ ꝑfundũ: ⁊ tõ nõ ē in linea vnde punctũ excedat in latũ. Cum aũt in longuz linea excedat punctũ: si ymaginemur punctũ gescere nõ poterimus ymaginari ipm eē cãm linee Si vo ymaginemur ipm moueri: lz in ipo nulla sit dimẽsio: nec aliqua diuisio p ꝓs. per nãm tm̃ motus sui relinquit aliqd diuisibile. ⁊ qꝛ punctus nõ hz causare lineã nisi ꝑm q̃ linea caret latitudine ⁊ ꝑfunditate: nõ aũt ꝑm q̃ hz longitudinẽ: iõo ex nã motus sui relinquit erit dimensionale vna dimensione ⁊ tale necessario erit linea. Ille tm̃ pũctus nihil est de ipius linee essentia: qꝛ nihil vnũ ⁊ idem realiter oĩbus modis indiuisibile põt sil' in diuersis partibus eiusdẽ ꝓtinui pmanẽtis esse Necessario tm̃ si esset de eēntia linee ꝓstitute per suum motũ foret de eēntia cuiuslibet ptis sue: qꝛ qua rõne ptineret ad vnã partẽ eiusdẽ eadẽ rõne ptineret ad oẽs: cum equalr ad oẽs se habeat. Nec põt esse terminus eius vl' ꝓtinuatio aliqua: cum ille punct⁹ sit aliqd vnuz realiter. Vnũ nõ pñt esse plures puncti realr. ¶ In linea tm̃ sunt plures puncti ⁊ realiter abinuicem diuisi: vt duos eius termini: ⁊ sil' in eius ꝓtinuatiõe. Linea.n. est q̃titas positionẽ hñs ⁊ manẽs: nec cũ puncto moto transiẽs. Punctus g̃ mathematice ymaginat⁹ q motu suo cãt lineã necessario nihil linee erit: sed erit vnũ ꝑm rẽ ⁊ diuersuz ꝑm rõnez: ⁊ hec diuersitas q̃ cõsistit in motu suo realr est linea: nõ idẽptitas sua ꝑm rẽ. In hac g̃ linea ꝓstituta p diuersitatẽ puncti erũt pũcta quedã duo actu vt ei⁹ termini: q cadunt in ei⁹ diffinitõe: ⁊ infinita alia in potẽtia ꝑm q̃ ipa ē in infinitũ diuisibilis potẽtialr p quez modũ de instanti tpis est agẽdũ: nisi q̃ instãs ē de sba tpis. Sciẽdũ est g̃ q̃ mobile ē cã mot⁹ nõ efficiens ē mãlis. Mot⁹.n. ē i mobili. vt in sbo sicut dr in. 3. phy. mẽsura aũt ipius mobilis ē instãs qꝛ instãs segr id qõ fert vt dr. 4. phy. ⁊ qdã referũt h ad instãs eui dicẽtes ipm eē idẽ ꝑm rẽ cũ instãti tpis differẽs tm̃ rõne: dicẽtes q̃ p̃mũ mobile cui⁹ mensura ē instãs: qꝛ eēntia sua ē tota sil' ⁊ nõ in aliqua successione: sicut ⁊ eēntia instãt̃ ē tota sil': tõ ē vnũ ⁊ idẽ realr i toto motu suo ſz diuersũ ⁊ diuersum rõne. ⁊ h eius diuersitas ē tot⁹ motus ei⁹: c⁹ ipm mobile ꝑm eēntiã nihil ē: ſz est penit⁹ ex ge-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

nus eius cum ipm sit sba: motus vero accidens
codē mō vo instās qd ē mēsura ipius mobilis se-
quēs ipm ē vnū fm rē: cū nihil pdat de sba ipius
mobilis cui⁹ instans est mēsura insepabilis: sz di-
uersū ⁊ diuersū fm rōnē. ⁊ h ei⁹ diuersitas ē tpus
ēntialr ē ipm instās qd est mēsura pmi mobilis
nihil ē fm eos. ⁊ iō aliud m ēntia sua ē instās qd
ē vnū i toto tpe a quolibz instāti qd ē i toto tpe vl
vt ⁊tinuās vl vt termin⁹. Illud.n. instās ē mēsu
ra ēntie pmi mobil fm qd ē pmanēs: nullū autē
istoꝝ instātiuz est mēsura alic⁹: qz ipm tps in quo
repiunt pdicta instātia ē mēsura oium inferioꝝ ñ
solū fm suos mot⁹: sz etiā fm sua eē: qz iferiora sē
trāsmutabilia nō solū fm locū sz etiā fm eē: cum
sint corruptibilia. vñ dicūt q multos decipit equi
uocatio instātis q multiplr latet in gnē fm phum.
Nō.n. ē aliqd instās qd mēsuret aliquā rē inferi⁹:
qd idē sit in toto tpe ipius mot⁹ cū nullū tps sit ac
cidens mot⁹ rei inferioris sz pmi mobil tñ. vñ
cū res inferior mouet mot⁹ ei⁹ est accidēs ei⁹: sed
tps eius nō est accidēs hui⁹ motus sz mēsura tñ.
Mensura.n. est accidēs pmi mēsurati tñ in isto
gnē: alioꝝ aūt mēsura tñ: nō aūt accidēs: ⁊ iō tps
nō ē in aliquo motu alic⁹ rei corruptibilis vt i sbo
sz in motu pmi mobilis tñ. Pōt tñ rō de isto tpe
cuilibz motui ptiulari alqd attribuere ⁊ assigna
re in eo pncipiū ⁊ finē p ꝓpatōem ad pncipiū ⁊ ad
terminū alicui⁹ mot⁹ ptiularis: sicut facit in die
cū accipit ortū ⁊ occasuz solis tangz pncipiū ⁊ finē
tpis. ¶ Cui⁹ sit mēsura instās tpis ⁊ euū. ¶ Cap. III.

Hīs aūt est aduersum qd dicit phs.4.phi.
dicēs ipm instās seq rez motā: sicut tpus
sequit motū: p h q nos deuenim⁹ in noti
ciaz ꝑoris ⁊ posterioris in motu p ipm mobile: ga
cū ipm inuenim⁹ in aliq parte magnitudis p quā
mouet stati dicim⁹ motū p quē illuc aduenit pte-
risse ⁊ motū p quē inde ad aliā partē magnitudis
trāsibit futur eē: ⁊ sic p mobile alteratū apphēdi
mus numer mot⁹. Dilr ē in tpe qz id qd distinguit
ptes tpis abinuicē est nūc qd ē pncipiū tpis vni⁹ ⁊
finis alteri⁹: g a ꝓmutata ꝓportione sicut se habz
tps ad motuz: ita se hz nūc tpis ad mobile. vñ vi
phs velle nūc tpis seq ipz mobile: ita q idē nē sit
mēsura mobil ⁊ ⁊tinuēs ptes tpis adiuncti. Idez
ēt nūc dicit pmo mēsurare tps ipm: qz vnūqdqz
mēsurat p id qd ē noti⁹ in suo gnē. vñ illud d gnē
tpis ē. de eodē etiā nūc subiūgit q nihil tpis ē nisi
ipm. s. nūc. ex qbus pz q instās qd seqt mobile sit
de sba tpis: cōpositū dicebat. Ad hui⁹ g difficul
tatis solutiōez notādū ē q instās eui nō ē accidēs
pmi mobilis sz mēsura tñ: fm illd ei⁹ qd in alte
rabile. s. fm ēntiaz. accidēs vero ē pmi euiterni:
⁊ sequit illd sicut accidēs sbm suū: alia aūt nō. vñ
manifestū est q nō ē idē nūc eui ⁊ nūc tpis qd seqt
mobile. Doc.n. ē mēsura mobil fm q ē idē i toto
motu ⁊ accidēs ei⁹. vñ phs querēs nām instāt in
4.phy. docet q nihil tpis ē nisi instās. ⁊ ad h acce
pit rōem ex hitudie mot⁹ ad mobile dicēs q sic lo
ci mutatio ⁊ ipm mobile sūt sil: sic numer⁹ mobil
sil est cū nūero mot⁹ local. sz tps ē nūer⁹ loci muta
tiōis: g numer⁹ ipius mobil sp erit cū tpe: h ūt ni-
hil aliud ē q nūc: g nūc ⁊ tps sunt sil. Addit aūt q
ipm ꝓparat ad id qd fert: nō sicut nūer⁹ sz sic vni-
tas cū nūc sit indiuisibile. Ex qbus manifestū est
aliā esse nāz istant qd mēsurat mobile fm illd qd
est ⁊ fm id qd ē idē in toto motu: aliud aūt ē qd cō
tinuat tps. pz.n. ex pte mot⁹ ⁊ mobil mobile esse
idē in toto motu realr: sz alter ⁊ alter rōe: sz h ei⁹
alteritas ꝓsistit in qbusdā indiuisibilib⁹ mot⁹ q di
cunt mutata eē: fine tñ interpollatōe ⁊ hmōi ⁊tinu
ant motū qñ qes i aliq⁹ illoꝝ nō accidit. Mobile
āt nihil ē hoꝝ cū qlibet hoꝝ accidat sibi. sil tñ si
h mutata eē cū mobili: qz ei⁹ sūt vt sbi: sicut āt ap
te mobil: ita ⁊ apte instāt qd seqt mobile ē accipe
diuersa ⁊ diuersa eē. Et h ei⁹ diuersitas ꝓsistit in
ipis idiuisibilib⁹ tpis q ⁊ dicūt mēsurata eē: ⁊ ista
mēsurata eē sine interpollatōe: si instātia q ⁊tinu
ant tpus ⁊ h nihil aliud sē nisi diuersa ⁊ diuersa rō
eiusdē istant: qd idē est realr in toto tpe sequens
mobile inquātū est idē re in toto motu. Huic aūt
adiungit instās eui qd mēsurat mobile sz se: sicut
aliō nūc ē mēsura ei⁹ inq̃tū ēntia ei⁹ ꝓiūcta ē mo
tui. vñ sic bñ arguit q nihil mot⁹ ē nisi mobile sit
⁊ tñ mobile nō ē aliqd de sba seu de ēntia mot⁹:
nisi forte sicut sbm dī ptinere ad accīs suū cū ca-
dat ei⁹ diffinitiōe: sz h est qz accidentia diffiniūt p
suppletionē sboꝝ q penit⁹ sunt ex ēntias eoꝝ: ita
bñ arguit q nihil tpis sit nisi instās sz: nec tñ iō se
quit q illd instās sit aliqd tpis: ⁊ iō phs subtilissi-
me cū vellet ostendē nihil tpis eē nisi nūc nō h di
recte ꝓclusit qd itendē videbat: sz directe ꝓclusit
nūc ⁊ tps eē sil: sicut mobile ⁊ mot⁹ sūt sil: ⁊ ostat q
motū eē ipius mobil est ꝓtinuatio ipius mot⁹ nō
aūt ipz mobile. sz sicut mobile nō separat a moto eē
nec a motu: sz sp sē sil: ita ēt de ipo nē: q ipa diuer
sa eē sē ēntie ei⁹ ꝓiuncta: nō dico diuersa eē ei⁹ qz
diuersitas nō attigit ēntiā eui lz ei ꝓiūgat sz atti
git nūc tpis. vñ h diuersa eē ei adiūcta erūt aliqd
tpis ⁊ nō ipm nūc ꝑter qd tñ nihil tpis ē. Ipm vo
instans qd in se alterat diuersa ⁊ diuersa rōe quo
ad sua eē ē aliqd tpis sz nō ē tps. Vñ phs ibidem
cū pus vocasset ipm nūc nūer mobil: sup h.n. sta
bat argu. ei⁹ sbiungit nūc nō ꝓpari ad mobile sicut
nūer sz sic vnitatē nūeri: quā ostat nō eē nūer sed
ei⁹ replicatio q ē sibi alter ⁊ alter eē est numerus
Ipa aūt replicatio vnitat nō est ipa vnitas sz ac-
cidens eius lz ipa quoqs sit accidens. Instās g qd
est quasi vnitas ipius pmi mobil fm phm nō est
instās eui: qz instās eui est aliud p ēntiā ab insta-
tibus ꝓtinuātibus tps. Ab illo tñ ista deriuant ⁊

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

oriantur: sed ipm est idem in essentia sua: in qua nulla cadit alteratio sicut in eentia pmi mobilis. Nec alterabit etiã ꝓsequẽter ad alterationẽ primi mobilis qd alteratur fm vbi ⁊ b est instãs qd nos vocam⁹ euũ qd est pncipiũ tpis. vñ Boe. 3. d ꝓso. Qui tps ab euo ire iubes. q: ab isto instãti pcedit tps: sicut mot⁹ a mobili: nõ tanẽ ab aliquo sui generis sz erẽplarit: sicut dicim⁹ inferiora pcedere a supiorib⁹. Ideo subtilr discernẽdus est int ista duo nũc: q: pmũ nũc ẽ mẽsura trñ. scõm vo et est accidẽs ⁊ ad gen⁹ tpis ptinens: iõ dr mẽsurare tps. vñ phs. 4. phy. p ꝓparationẽ mobil' admotum docet qũo istud instãs mẽsurat tpl. q: l. vnũ quodq; mẽsurat p id qd ẽ notius sui generis. Int ea aut q ad tps ptinẽt notius est instãs: sicut ⁊ ipz mobile noti⁹ est in motu: ⁊ p ipz cognoscit ipe motus. Ubi ꝓsiderandũ est q duob⁹ mõis aliqd põt esse mẽsura alteri⁹. vno mõ qñ ipa mẽsura sel' vl' pluries accepta eqpat mensurato sicut trinarius aliũ trinariũ mẽsurat vl' nouenariũ. Alio mõ qñ vnũ est rõ cognoscẽdi aliũ. vñ de isto cognitio nõ hr nisi fm q aliũ ducit itellectũ in cognitõez ipi⁹. ⁊ iõ illud nõ erit absolute mẽsura alteri⁹ sz mediã te scia: ⁊ iõ phs dicit. 1. metb. q scia ẽ mensura scibilis: b aut erit p modũ illi⁹ per qd intellect⁹ ducit in cognitionẽ tal' rei. Isto mõ mobile põt dici mẽsura mot⁹: q: p ei⁹ noticiã deuenit in noticiã motus vt ibidẽ dr: q: mobile ẽ pmanẽs: mot⁹ vo trãsiens. Ideo mobile noti⁹ est ipo motu: silr instans tale noti⁹ est tpe simplr: q: pmanẽs ẽ ⁊ idẽ re: tps vo transiẽs. Iz qñq; tps sit nobis noti⁹: q: ẽ aliquo mõ sbm sensui q: ẽ sensibile cõe cũ sit numer⁹ motus. Luz aut dr q nihil ẽ pñs de tpe nisi nũc: nõ significat aliqd instãs qd ẽ ꝓtinuãs ptes tẽporis ad inuicẽ qd cũ tpe labit nec pmanet vt itez signari possit: sicut põt punct⁹ in linea vn⁹ ⁊ idẽ extrñs bis sumi inquãtum si inquãtum ẽ pncipiũ ⁊ finis respectu diuersaz partiũ linee: nihilomin⁹ idẽ nũc ẽ pncipiũ vnius part' ⁊ finis alteri⁹ in tpe: sicut in linea punctus. Iz b dr de nũc qd sequit id qd fert. Id. n. manet idẽ fm eẽntiã in toto tpe: variatũ trñ p rõnem: ⁊ in ista diuersitate ei⁹ inueniunt multa instantia: semp trñ labẽtia cũ tpe. Constat aut nulluz taliũ instãtiũ labentiũ eẽ cãm tpis: cũ nullũ ipozũ maneat in toto tpe: sz trãseat cum qualibet parte tpis. Ista. n. sunt diuerse rõnes ipius instãtis: qd ẽ idẽ in toto tpe: ⁊ iõ vocant instãtia: qd aut instãs pmanẽs patit aliquã alterationẽ sibi adiungi: q: dcñ ẽ ipm nũc hẽ diuersum ⁊ diuersuz eẽ: b accidit q: vnũ ⁊ idẽ natũ est hẽ diuersas mẽsuras: sic pz de corpe celesti: qd fm suũ eẽ qd est in trãsmutabile mẽsurat euo qd ẽ instãs pmanẽs. Iz q: idẽ corpus hz trãsmutationẽ adiunctã motui mouet enim fm locũ: tps aut est mẽsura motus: vt dcñ est: iõ hoc instãs lz sit in trãsmutabile est trñ mutationi adiunctum ratione sui subiecti quod mouetur fm locũ: vt dcñ est: ⁊ sic accidẽt aliter hz mutationẽ adiunctã siue alterationẽ. silr in sbjs separatis reperit quidã motus affectionũ ⁊ intellectionũ: nõ aut fm suũ esse. Unũ vbicunq; repit nã istius nunc: sẽp est repire motũ aliquẽ adiunctuz. Ex quo manifestũ ẽ q euũ nõ ẽ vt in sbo in primo mobili: sz est mẽsura ei⁹ trñ: vt in sbo aut ẽ in prio euiterno. sicut. n. tps respectu pmi mobil' est accidens ⁊ mẽsura: respectu aut motuũ alioz inferiorum mẽsura trñ. Ita euũ respectu pmi in genere: eoz q euo mẽsurat ẽ accidẽs ⁊ mẽsura. Respectu aut alioz est mẽsura trñ: ⁊ q: pmũ in quolibet gnẽ est vnũ trñ. In vno aut sbo ipossibile est pla eẽ accidẽtia vni⁹ nãe ab illi⁹ vnitate erit trñ vnuz euũ oium q euo mẽsurant: sicut tpus est vnum oium q: motus pmi mobili est vnus.

¶ Quid mẽsurat opationes angl'orum C. IIII.

Considerandũ est aut q nulla actio sbe separate mẽsurat isto nẽ: cũ nulla actio sua sit sua sba: solius. n. dei actio ẽ ei⁹ sba: ⁊ iõ sba ⁊ actio ei⁹ est eterna. cũ aut angls agit aliqd ex sicut qñ aliqd agit circa ista corpa iferiora illa trãsmutando sicut fcñ ẽ in angło Thobie: tũc actio sua mẽsurat tpe nr̃o. si aut actio sua nõ fuerit ad ex cu iusmodi ẽ intelligere. tũc si itelligit in vbo actio sua mẽsurat eẽnitate pticipatiue. Dic. n. actõ sua nãm suã trãscendit: q: p nãm suaz nõ videret res in vbo. Si vo itelligat p spẽs suas: tũc actio sua cũ sit successiua mẽsurabit tpe qd nõ ẽ idẽ cũ nr̃o: nec etiã cũ eo qd formale ẽ in ipo: ⁊ huius tpis vna pticula cũ multo tpe nr̃o eẽ põt nullo medio intercidente q̃uis in tpe nr̃o multa media cadãt ppẽ eius ꝓtinuitatẽ. Cum vo intelligibilia sibi succedunt: erit ibi tps pfectũ ex multis particulis indiuisibilibus in seipis. ⁊ he pticule nõ st in instãtia: q: nulla istaz ẽ cadẽ in toto tali tpe: sicut est instãs tpis in tpe. Nec aliqua istaz ẽ ꝓtinuatio tpis: sed quelibet ẽ pars sicut vnitas numeri. Ex his manifestum est q tps nostrũ nõ causat ab illo tẽpore sed ab euo qd ẽ idem in toto tpe. Euo aut nulla actio mensuratur: sed esse ipozum eiternozum: ⁊ ipa eiterna. Euum autẽ nõ se habet ad temp⁹ sicut aliquid eiusdem speciei sed tanẽ causa analoga. Per pus enim inuenitur ratio mensure in euo q̃ in tempore. Unde a parte cui quod toti tẽpori nostro coexistit ⁊ cuilibet eius instanti inferri põt pmũ angelũ toti tẽpori nostro coexistere: sz nõ q mensuretur euo. Tempus enim nostruz cõcomitant se habet ad angelum rõne cui cui tpus nostrum est adiunctum. Unde si aliquo modo diceretur angelus cõmetiri: seu mensurari tẽpori: qd est mẽsura motus necessario hoc foret per concomitantiam: ⁊ hoc conuenienter posset dici si

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

tps non hiet finē sicut ē phi opinio. Tūc enim tps indeficienter sequerēt eum. Sed qr tēpus non semper durabit: cessabit nāqz motus: non est concordia seu concomitantia temporis ⁊ eui nisi vt nunc. Tps vo qd mēsurat actiōes angelorū concomitat simplr ipm eum. Semp.n. angeli itelligēt p spēs rerū ppias quas apud se hnt. Quia ergo h tps absolute eum cōcomitat tpi: tēporis aūt nostro in nullo pportionat nisi forte accntaliter. Potest n. vna particula indiuisibilis illi⁹ tpis toti tpi nostro cōmanere: ⁊ vltra hoc fm morā z quā faceret angelus sup idē itelligibile: ideo p naturā illi⁹ tpis nō pōt inferri q itelligere angeli mēsurēt tpe nro nec ēt q tps nrm cōmetiat vnicam ei⁹ itellectionem vt ofsum ē: nisi ex suppositione. Vt si ponat vna particula illi⁹ tpis in q itelligit vnū itelligibile coexistere alicui particulari tpi apud nos. Tūc n. ex ypothesi seqrēt tps nrm cōmetiri ipi itellige re angeli: nō tanqz ppria mēsura ei⁹: sed tanqz qd eam cōcomitās: ⁊ adhuc remotius qz eum: qr tps nrm nō comparat illi tēpori siue illi itelligere nisi p eum a quo effluit vtrunqz tempus.

¶ Quid sit subiectum eui. CA. V.

Nunc vo restat ondere cui⁹ sit eum vt subiecti. Ad cui⁹ euidētiā ꝓsiderandū ē q sicut dr. r. meth. vnūquodqz mēsurat p simplicius sui generis. Est aūt accipe simplr simplicissimū fm multitudinē sz nō fm magnitudinē. Et h vel simplr sicut vnitas ē mēsura ois numeri vel i ipo genere hns rōnem generis: sicut binari⁹ ē numerus simplicissim⁹ minimā hns cōpositionem sz nō mēsura simplr sz trīn numerorū pariū. Simplicissimū aūt i motib⁹ fm multitudinē est pmus mot⁹ quo mēsurant alij motus. Scdz vo magnitudinē nō ē accipe simplicissimū: qr magnitudo ē diuisibilis in ifinitū. Ex statuto trī significat minimū fm magnitudinē ad qd oia mēsurant: vt pedale vel huiusmodi. Et i aliquo istorū semper erit ista mēsura vt i subiecto. Ad alia aūt cōparat vt mēsura trīn: nō tēpus ē i pmo motu vt in subiecto. Quia vo i reb⁹ ordinat int se suppmū ifiniti attingit ifimū suppmi: iō tps in i suppmo sui vbi ē sicut in subiecto ꝓiungit euo qsi ifimo sui: qr eum nō pertinet ad celū nisi sicut mēsura trīn. Ppz g eum eē vt i subiecto i re tali cui ꝓiungit eternitas i rōne mēsure. Nulla aūt creatura fm eē suū ē eterna. Potest trī fm actionē suā participare eternitatē sicut angelus q ituet res in speculo eternitat. Nec.n. ē pfectio essentie nāe angelice. s. visio glie. Eum g vt i subiecto erit i illo q magis participat tali visione. Illius.n. essentia est magis pfecta ⁊ nā sublimata. Et iō supposito q lucifer fuisset maxim⁹ angelorū si stetisset: in eo foret eum vt i subiecto. Sz qr ei⁹ natura nō ē pfecta pfectione glie eterne nō est i eo aliqd qd sit alijs mēsura sz i eo q magis inter oēs est glie particeps. Manifestū ē.n. q in corpe pfectissimo qd ē marie a corruptiōe remotum vt puta celesti: ē vnde alia mensurant. Eius aūt pfectio sequit nām suā: qr nō ē aliqs nixus ad oppositū sue pfectionis i eo. In angelis aūt nō est tota pfectio a nā: qr pōt i eis eē mot⁹ ad oppositū: sicut pz de illis q peccauerūt in qbus aliq pfectio rem nām habebāt multis q steterūt: quorū nā pfecta ē p gliam. Et ille q pfectio rē naturā hz in glia: hz in se: vñ alij mēsurent. Et iō fm cōmētatores. r. meth. dr. Deus q ē simplicissim⁹ ē mēsura oīuz simplr: nō tanqz eiusdē generis: sz qr vnūquodqz trīn hz de eē ⁊ bonitate qztū ad illū plus appropinquat q ē ipa bonitas ⁊ ipm eē a quo oia bona sunt qui est deus benedictus in secula. Amen.

¶ Explicit opusculū trigesimū sextū eiusdē beati Thome de aquino de instātibus.

¶ Incipit opusculū. 37. eiusdē de qttuor opposit.

¶ Qz ꝑdictio ē maxima oppositio ⁊ q eam ime diate sequit oppositio ꝑuatiua. CA. I.

Quoniā quattuor. q sunt oppositiones vt dī i ꝑdicamētis iō de eis breuit agere itēdim⁹ Prio.n. ꝓsideranduz ē q oppositio ꝑdictionis ꝑma ē ⁊ maior int alias Cui⁹ rōnem assignat phs i lib. o posterior dicēs: q ꝑdictio ē oppositio cui⁹ fm se nō ē mediū. Medium.n. ondit distātiā ꝓuenientiā: ⁊ iō minuit rōnez oppositionis. Cū igit i oīb⁹ alijs oppositionib⁹ sit inuenire mediū: iō oēs diminuūt d rōne oppositionis ꝑdictorie. Alie.n. oppositiones medū hnt q dā trī plus qdā min⁹: ⁊ fm h magis ⁊ min⁹ participant de rōne oppositionis ꝑdictorie: ⁊ ꝓiter magis ⁊ min⁹ opponunt. ¶ Primū.n. i quolibet genere ē cā oīuz q sunt i illo genere: vt pz i. r. meth. Et iō qzto magis aliq participāt rōnem pmi i genere oppositionū tāto min⁹ ꝓueniūt i medio. Conuenire aūt i medio ē dupl. Aliqua.n. ꝓueniūt in medio eiusdē generis cū eis ⁊ itez i medio māe. Sicut albū ⁊ nigrū ꝓueniūt i medio colorē: ⁊ itez in subiecto. Aliqua vo ꝓueniūt i medio māe trīn: sicut ꝑdia imediata ⁊ habit⁹ ⁊ ꝑuatio. Cōtraria nāqz imediata sdiectū cōe hnt ⁊ silr habit⁹ ⁊ ꝑuatio. Sz i hijs ꝑdia ē: qr i qbusdā ꝑuatiue oppositū seruatur ordo respectu subiecti: ⁊ iō nō fit reddit⁹ a ꝑuatione ad habitū. Silr ē de qbusdā ꝑdijs imediatis sicut ē de qbusdā ifirmitatib⁹ q sūt incurabiles. Et tā in hijs qz i ꝑuatiomb⁹ nō relinquit aliq virt⁹ i subiecto ad habitū. Illia aūt sūt ꝑdia imediata: sicut ē sanitas ⁊ egritudo q idifferēter hz ordie quodā respiciūt suū subiectū: ⁊ trī p ynū eorū nō auferēt potēcia ad reliquū. In relatiuis vo neutro mō ē ꝓueniēntia. Nō.n. ꝓueniūt i subiecto. Idē.n. nō ē p: ⁊ filius fm q p: referēt ad filiū. Nec ꝓueniūt i medio

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf